# Kampania informacyjno-edukacyjna BEZPIECZNA BUTLA – BEZPIECZNY DOM

Statystyki Państwowej Straży Pożarnej pokazują, że każdego roku dochodzi do ponad setki wybuchów butli z gazem płynnym. Wypadki te najczęściej mają miejsce w budynkach mieszkalnych o zabudowie wielorodzinnej oraz w domach jednorodzinnych.

Najczęstszą przyczyną wybuchu butli z gazem płynnym jest nieprawidłowe użytkowanie, zwłaszcza podłączanie butli do urządzeń, a na dalszym miejscu – nieszczelność butli lub instalacji do niej podłączanej. Wystarczy nawet mała nieszczelność, aby gaz ulotnił się i stworzył mieszaninę wybuchową. W zamkniętym pomieszczeniu to zagrożenie zdrowia, a często i życia użytkowników.

---

Zgodnie z raportem za 2024 r. dotyczącym rynku gazu płynnego, prezentowanym przez Polską Organizację Gazu Płynnego, w Polsce jest ok. 11 mln butli na gaz LPG, wykorzystywanych do zasilania kuchenek gazowych, grilli, ogrzewania domów. Według badania Ekobarometr 2024 aż 41% Polaków potwierdza, że zdarzyło im się korzystać z gazu płynnego LPG, w tym 49% mieszkających na wsi, 37% mieszkańców małych i średnich miast oraz 33% mieszkańców metropolii. Spośród użytkowników gazu LPG na wsi aż 52% korzystało z niego do przygotowywania posiłków, przede wszystkim używając popularnych 11-kilogramowych butli.

W odpowiedzi na te dane dotyczące użytkowania butli na gaz LPG, Transportowy Dozór Techniczny, przy wsparciu Ministerstwa Infrastruktury, rozpoczął kampanię informacyjno-edukacyjną BEZPIECZNA BUTLA – BEZPIECZNY DOM, której celem jest zwiększenie świadomości dotyczącej bezpiecznej eksploatacji butli na gaz LPG oraz edukacja, jak uniknąć zagrożeń i postępować zgodnie z przepisami technicznymi oraz zasadami bezpieczeństwa.

## PŁACISZ - WYMAGAJ. TO TWOJE BEZPIECZEŃSTWO.

**Butle zawierające gaz LPG są bezpieczne** – o ile zostaną zachowane podstawowe zasady ich użytkowania, a butla pochodzi z legalnego źródła. Przyczyną większości pożarów lub eksplozji gazu nie jest sama butla, ale jej wadliwe podłączenie do kuchenki gazowej, grilla lub ogrzewacza.

## O CZYM TRZEBA PAMIĘTAĆ, KUPUJĄC BUTLĘ Z GAZEM

Upomnij się o **PARAGON** i zachowaj go wraz z folią termokurczliwą, którą zdejmiesz z zaworu butli. Mogą być potrzebne w razie reklamacji lub jakichkolwiek roszczeń wobec dostawcy. Zwróć uwagę na **STAN TECHNICZNY**: czy butla nie ma wgnieceń lub śladów korozji.

## SPRAWDŹ, CZY BUTLA MA:

- **tabliczkę znamionową** (wybita lub przytwierdzona na stałe) oraz sprawdź czy na tabliczce lub w jej pobliżu na kołnierzu, uchwycie jest wybite ważne badanie techniczne butli,
- **instrukcję bezpieczeństwa/obsługi** (naklejka na kołnierzu lub korpusie butli),
- **plombę** (folia termokurczliwa na zaworze butli),
- tę samą **nazwę firmy na naklejce i plombie oraz namalowaną na butli**.

## Nie kupuj butli, jeśli:

- była przerabiana lub ma dwie spoiny,
- jest w kolorze czerwonym lub żółtym,
- widoczne są na niej uszkodzenia,
- badanie techniczne butli jest nieważne – patrz tabliczka znamionowa

**USZCZELKA ZAWORU** znajdująca się na otworze zaworu przyłączeniowego jest kluczowym elementem bezpiecznego używania butli. Jej stan powinien sprawdzić zakład napełniający butle. Upewnij się przede wszystkim, czy uszczelka jest. Jeśli jest postrzępiona, kruszy się, ma głębokie wytłoczenie po poprzednim przyłączu, **poproś o wymianę** dostawcę gazu. Nie wkładaj samodzielnie drugiej, dodatkowej uszczelki, takie złącze nie będzie szczelne.

---

Wystający z reduktora trzpień powinien zostać wsunięty w otwór zaworu butli, dopiero później można dokręcić nakrętkę.

Pamiętaj o „odwrotnym gwincie” – nakrętkę dokręca się przeciwnie do ruchu wskazówek zegara. Oznaczenia kierunku są zazwyczaj widoczne na nakrętce i obudowie reduktora. Dokręcając, przytrzymuj reduktor tak, by nie doszło do skręcenia węża.

Systematycznie sprawdzaj stan **REDUKTORA, PRZEWODU** oraz **ZACISKÓW**. Załamania na wężu (np. w wyniku dociśnięcia meblami), nadpalenia, przetarcia, przebarwienia dyskwalifikują go, konieczna jest wymiana. Na opaskach zaciskowych może się pojawić korozja – to również je dyskwalifikuje. Jeśli reduktor ma jakiekolwiek uszkodzenia na obudowie, wymień go.

Bezpieczny okres użytkowania reduktora i przewodu elastycznego to ok. 5 lat (data produkcji znajduje się na obudowie reduktora). Po tym czasie lepiej go wymienić, nawet jeśli nie widać uszkodzeń. Stosuj przewody elastyczne przeznaczone do propanu-butanu, informacje o przeznaczeniu są zazwyczaj umieszczone na przewodzie.

W sytuacji przypadkowego odkręcenia zaworu zaślepka jest w stanie powstrzymać wypływ gazu. Zakładaj ją na czas transportu lub odłączenia butli od kuchenki.

## TABLICZKA ZNAMIONOWA:

Butla **MUSI** mieć tabliczkę znamionową wytłoczoną lub przymocowaną na stale. Na tabliczce lub w jej pobliżu na kołnierzu, uchwycie powinna być wybita informacja o ważności badania technicznego. Jeżeli od daty produkcji lub ostatniego badania butli upłynęło więcej niż 10 lat, butla nie powinna być używana i należy ją poddać kolejnemu badaniu.

## CZUJNIK GAZU:

**CZUJNIK GAZU** nie zastąpi sprawnego przyłącza, ale pomoże zachować bezpieczeństwo. Instalując czujnik, trzeba stosować się do wskazówek producenta. W instrukcji obsługi producent informuje, jaki jest przewidywany czas żywotności elementu wykrywającego gaz, np. 5 lat. Po tym czasie czujnik staje się **BEZUŻYTECZNY**.

## JEŚLI ULATNIA SIĘ GAZ:

Jeśli poczujesz zapach gazu albo włączył się alarm detektora gazu:

1. NIE PANIKUJ.
2. NIE WŁĄCZAJ/WYŁĄCZAJ ŚWIATŁA.
3. ZAMKNIJ ZAWÓR BUTLI.
4. WYWIETRZ POMIESZCZENIE.

Do gazu dodawany jest nawaniacz o drażniącym zapachu, który człowiek wyczuwa dużo wcześniej, niż gaz osiągnie stężenie mogące spowodować wybuch. Również detektory gazu uruchamiają alarm przy stężeniu, które jeszcze nie grozi eksplozją – według deklaracji producentów np. przy 1/10 ilości gazu w powietrzu, które mogłoby doprowadzić do wybuchu. **Nie masz czasu na panikę, ale MASZ CZAS NA RACJONALNE DZIAŁANIE i usunięcie zagrożenia**.

Pierwszym odruchem po wejściu do ciemnego pomieszczenia, w którym wyczuwalny Jest gaz, jest zapalenie światła.

Powstrzymaj się przed tym: **NAJMNIEJSZA ISKRĄ**, która może powstać we włączniku światła, **MOŻE SPOWODOWAĆ WYBUCH**. Nie wyłączaj również światła – przeskok iskry w wyłączniku jest bardziej niebezpieczny niż już działająca lampa. Nie wyciągaj z gniazdka podłączonych urządzeń, nie podłączaj np. wentylatora, żeby przyspieszyć wietrzenie.

Tutaj również może powstać iskra powodująca eksplozję.

**ZRÓB PRZECIĄG**, otwórz szeroko okna i drzwi, **zapewnij naturalny ruch powietrza**. Przewietrz pomieszczenie, ale bez użycia np. wyciągu kuchennego lub innych urządzeń elektrycznych. Jeżeli pomimo zamknięcia zaworu butli gaz wciąż się ulatnia, **WYNIEŚ BUTLĘ na wolne powietrze**, z dala od źródeł ognia i urządzeń elektrycznych.

## INSTRUKCJA OBSŁUGI BUTLI:

Na butli powinna być zamieszczona instrukcja bezpieczeństwa/obsługi butli (naklejka na korpusie lub kołnierzu). Stosuj się do niej, by uniknąć niebezpieczeństwa. Najistotniejsze informacje:

## PRZECHOWYWANIE:

Gaz LPG jest cięższy od powietrza, zbiera się w miejscach położonych najniżej (np. studzienkach, otworach kanalizacyjnych), dlatego butle powinny być przechowywane w pozycji stojącej, w wentylowanym pomieszczeniu, powyżej powierzchni ziemi (nie w piwnicy), z dala od źródeł ciepła (nie w kotłowni, hydroforni lub węźle cieplnym), otwartego ognia, urządzeń lub instalacji elektrycznych (które mogłyby być np. źródłem iskier), z dala od pojazdów silnikowych (nie w garażu).

Przechowywana na zewnątrz butla, ze względu na rozszerzalność cieplną gazu, powinna być umieszczona w miejscu osłoniętym od słońca. Należy ją chronić również przed opadami.

## PODŁĄCZANIE:

Upewnij się, że zawory np. kuchenki, grilla, piecyka są zakręcone, a w okolicy nie ma żadnego źródła zapłonu (ogień, papieros, urządzenie elektryczne). Zamknij dokładnie zawór starej butli. Odkręć reduktor. Zaślepkę z butli, która będzie podłączana, nakręć na zawór starej butli. Sprawdź stan uszczelki nowej butli. Podłącz reduktor do pełnej butli. PAMIĘTAJ: nakrętkę reduktora dokręca się przeciwnie do ruchu wskazówek zegara.

## SPRAWDZANIE SZCZELNOŚCI:

Po przykręceniu reduktora otwórz zawór butli. Używając piany z wody z mydłem lub płynem do mycia naczyń, sprawdź szczelność połączenia butli z reduktorem i zaworu butli. Pęcherzyki gazu oznaczają brak szczelności. W przypadku nieszczelności połączenia: zakręć zawór, odłącz butlę od kuchenki i wynieś ją na zewnątrz. Jeśli nieszczelny jest zawór butli, zwróć ją natychmiast dostawcy.

**Nigdy nie sprawdzaj szczelności przyłącza przy użyciu zapałek lub zapalniczki!**

Nazwa firmy na instrukcji obsługi i plombie na zaworze (gwarantującej, że butla jest pełna) powinna być zgodna z nazwą firmy namalowaną na butli. Na naklejce znajdują się również: podstawowe informacje o gazie, firmie, która napełniła butlę i telefon kontaktowy.

Warto zakręcić zawór butli zawsze, gdy jest nieużywana (np. na noc) lub podczas dłuższej nieobecności (np. wyjazd na wakacje).